

Приморске Новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА X • БРОЈ 198 • 10. СЕПТЕМБАР 1981.

ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА

ПОСЈЕТА ВИДОЈА ЖАРКОВИЋА „МОНТЕНЕГРОТУРИСТУ“

ПОДРШКА ИЗГРАДЊИ КОМПЛЕКСА ХОТЕЛА „АВАЛА“ И „СЛОВЕНСКА ПЛАЖА“

Видоје Жарковић, члан Предсједништва СФРЈ, Миљовоје Стијовић, делегат Савезне скупштине, и др Милорад Станојевић, постпредсједник Извршног вijeća Скупштине Црне Горе, обишли су крајем јула Будву. Том приликом водили су разговоре с представницима „Монтенегротуриста“ о изградњи нових туристичко-угоститељских капацитета на овом подручју и разгледали градилиците новог комплекса „Авале“. Како је гостима сао штено, „Могрен“ треба да буде завршен до краја ове, а „Авала“ ће примићи гости у љето 1982. године. Цио комплекс ће имати преко 800 кревета и све садржаје за боравак туриста током цијеле године.

Видоје Жарковић је разговарао с представницима „Монтенегротуриста“ око пројекта новог хотелског града на Словенској плажи. Архитекта Владо Пламенац објаснио је гостима пројекат словеначког архитекте Јанеза Кобеа, чији је рад на југословенском конкурсу одабран као најбољи и према коме ће се градити нови објекти у залеђу највеће будванске

У току разговора другови Видоје Жарковић, др Милорад Станојевић и Миљовоје Стијовић су разгледали макету комплекса хотела „Авала“ и „Словенска плаџа“

плаже. „Град“ ће чинити објекти различитог типа, од хотела до рента-вила, апартмана и апарт-вила са укупно 3000 кревета. Имаће медитерански изглед и градиће се по свим захтјевима савременог туристичког тржишта. Уз то, ови објекти ће надомјестити губитак седам хотела које је на овом простору земљотрес простио збрисао с лица земље. Радиће се у фазама. За сада је, по основу штете од земљотреса, обезбијеђена милијарда динара, на то ће се примијенити и стопа валоризације, тако да ће то бити доволно да се у првој фази изгради

1100 кревета. Иначе, пројекат је тако урађен да се сваки дио туристичко-угоститељског комплекса може радити засебно, односно представља заокружну целину, тако да се радови могу наставити и касније — онда када за то буде времена и средстава.

Видоје Жарковић је истакао да се никако не би смјело дозволити да спаљене интензитет радова на комплексу „Авала“ који Будви обезбеђује прве хотелске кревете након земљотреса. Додао је и то да „Авала“ чини целину са старим будвanskim градом и да ће тај дио оживјети тек када буде завршена градња читавог комплекса. Он је дао пуну подршку радним људима „Монтенегротуриста“ да истрају у изградњи објекта на Словенској плажи, додајући да је градња угоститељских капацитета на том простору неминовна с обзиром да је град у залеђу изграђен, да тражи нове садржаје, односно да би друштво од нових објеката имало велике користи. Наime, како је истакао Симо Кульча, објашњавајући економске разлоге таквог подухвата, хотели на Словенској плажи су прије земљотреса били најпосећенији на југу Јадрана — кревети су стопроцентно коришћени пуних 170 дана.

Видоје Жарковић је нарочито подржao напоре „Монтенегротуриста“ који се чине на плану повезивања планинског и приморског туризма и истакао да треба проширити сарадњу,

Било је говора у „Монте негротуристу“ доста и о Малој плаžи у Милочеру. Она је тренутно неупотребљива за купаче, јер је вео-

У ХОТЕЛИМА НА БЕЧИЋКОЈ ПЛАЖИ ПРЕКО 76.000 НОЋЕЊА У АВГУСТУ

Крајем августа у објектима ООУР „Хотели Бечићка плаžа“ било је око 2300 гостију, а у току читавог тог мјесеца остварено је преко 76 хиљада ноћења. Највише је гостију било из Западне Њемачке, затим из Велике Британије, Швајцарске, Холандије, Француске, а значајан је број и домаћих. Хотели су тренутно пуни, слободног мјеста има само у хотелима „Меркур“ и „Медитеран“, а тако ће потрајати до краја септембра.

B. M. C.

ма неуређена. Ту је, наиме, била планирана градња неких објеката за потребе Федерације. Но, како та градња није започета, потребно је да се тај проблем реши у договору органа Републике и Федерације.

Доста пажње било је по свећено и односима између приватника и друштвеног сектора у овој комуни. Речено је да услове за рад треба изједначити, и то што прије. Јер, напримјер, било би нерационално и неоправдано да у старој Будви, која ће се највећим дијелом обновити друштвеним средствима, доминантну улогу добију приватници.

Бригада „Вукица Митровић - Шуња“ вратила се са радне акције

Омладинска радна бригада „Вукица Митровић - Шуња“ вратила се са савезне омладинске радне акције „Сарајево 81“ на којој је учествовала у трећој смјени са још 17 бригада. Наша акција остварили су просјечни учинак од 201% и оборили рекорд акције резултатом 351,65%. Бригада је проглашена пет пута ударном, освојила траку акције, двије повеље друштвених активности, Плакету Републичке конференције ССО Босне и Херцеговине, Градске конференције ССО Сарајево и предложена за највеће признање — Плакату „Вељко Влаховић“. Од појединачних признања седамнаесторица бригадиста проглашени за ударнике, а тринаесторица су похваљени.

B. M. C.

ПРОШIREНА СЈЕДНИЦА ПРЕДСЈЕДНИШТВА ОК ССРН И ОПШТИНСКОГ СИНДИКАЛНОГ ВИЈЕЋА

Договор око помоћи Босанској Крајини

На проширеој сједници предсједништава Општинске конференције ССРН и Општинског вијећа синдиката, одржаној 28. августа, договорено је да се на подручју наше општине одложи са прикупљањем помоћи за пострадале од земљотреса у Босанској Крајини.

Акцијом ће руководити Општински штаб цивилне заштите. Помоћ ће се састојати у разним видовима: приколицама, ћебадима, финансијским средствима и разној роби. Мјесне конференције ССРН и савjeti мјесних заједница организоваће одговарајуће активности у циљу сакупљања новчане помоћи од грађана који нијесу у радном односу код ООУР-а и радници, односно самоуправних заједница (мала привреда, пензионери).

У свим основним организацијама удруженог рада, радним и самоуправним организацијама утврђено је висина помоћи коју ће радни људи издвојити за пострадало подручје. Предложено је да сви запослени с подручја наше општине издвоје по једнодневну зараду као помоћ.

Сви послови на прикупљању помоћи, како је одлучено, треба да буду завршени до 7. септембра.

B. C.

ИЗ РАДА САВЕЗА КОМУНИСТА

Инвестиције

Јасно је сваком да су инвестициони објекти (мисли се на административни центар у Будви) бар два пута јефтинији него што би било да се сада граде — речено је на недавној сједници Општинског комитета Савеза комуниста — али је несхватљиво да једно општинско руководство није имало толико политичког слуха да осети потребе друштва и расположење средине у којој дјелује... Наравно, за најмање три године нема отворене перспективне санације Старог града — који Будву чини Будвом. Већ двије и по године трају некакве дискусије око тога како, на који начин по којем концепту и по коју цијену прићи санацији, а у међувремену добар дио средстава, намирењених за ове сврхе, утрошен је за друге потребе! Изузимајући хотелски комплекс у Бечичима, шта је у

Будви санирано на ефикасан начин? Сада смо даље од реализације пројекта Словенске плаže него прије двије године. Ово из простог разлога што имамо три пута мање средстава него што смо их тада имали. При таквом стању ствари такозвани администратори центар никад не би могао бити грађен као када је грађен. Дакле, критика на његову изградњу упућује се са идејно-политичког, а не са економског гледишта.

УЗ 40-ГОДИШЊИЦУ НАШЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

ТРОЈИЦА ХРАБРИХ

Пише: Јово Михаљевић

У овом броју објављујемо крахи одломак из књиге Јова Михаљевића „Леденице“, (о Првој бокељској народно-ослободилачкој ударној бригади) која ускоро излази у издању Новинско-издавачке установе „Народна армија“ у Београду.

У ДРУГОЈ ЧЕТИ ПРВОГ БАТАЉОНА, као и у осталим четама Прве бокељске народно-ослободилачке ударне бригаде, било је више јунака — командира, комесара, водника, десетара и бораца. За сваку прилику нашло би се довољно бомбаша да пробију тамо где је било тврдо.

отпор. На рану се није освртао, већ је, окрвављен, тражио нове бомбе и бацао их међу Њемце, све док ови нијесу одстupили. Послије рањавања задржао се у болници свега неколико дана. Напустио ју је, иако су му ране биле отворене и вратио се у чету — на чело свог вода.

Гојко је родом из Игала, из породице која се од првог дана устанка определила за народно-ослободилачки покрет. Једног брата Њемци су му стријељали, други је био у тенковској јединици, а он с Божом и Радом, у Бокељској бригади. Био је незадржив у јуришу. Не само да није знао за страх, већ није знао ни да се чува у најжешћој ватри. — Хтио је увијек да буде први и да примјером води своје борце. Зато није чудо што су га сlijedili Душан Вујићин, Данило Томашевић Илија Павловић и остали, — сјећа се њихов комесар чете Јово Станишић, тихи, али веома одважни и храбри борац.

Слављују у Леденицима присуствоваће народ наше општине и бокељских општина, чланови радних колектива, ученици и наставници школа. За учеснике прославе припремљен је занимљив културно-умјетнички и спорчки програм.

сеци послије рата, за слободу свог народа храбри командир Гојко Чеприћин. Још у току борбе, Штабу првог батаљона стигло је наређење да се Гојко и његов комесар чете Лазар Дробњаковић јаве Штабу Бригаде, јер су њих двојица одређени да као представници омладине пођу на савјетовање омладинских руководилаца Армије у Скопље.

— Гојко, Гојко, јави се! Гојко, дођи у Штаб — чуо се глас команданта Илије Радића. Али, Гојко се није јављао. Тада још нико није слутио да се никада више неће одазвати.

Када се сазнало за његову погибију, и Лазар је одуствao од пута за Скопље. Није могао да прекали једног од најбољих другова из дjetinства. На попришту је остало још тринест бораца, а преко двадесет их је било рањено.

Марта 1945. године и омладинац Вељко Ђетковић из Будве дао је своју младост за слободу. Још као дјечак прикључио се напредном омладинском покрету. Послије капитулације сакупљао је оружје и муницију и преносио је партизанима на Паштровску гору, а 1943. са 16 година, ступио у редове Народноослободилачке војске. Борио се храбро у Паштровској чети Ловћенског одреда. У једној борби са четницима на Орлићима изнад Тудоровића употребио је све бомбе и утрошио је поље метка. А онда је почeo да обрушава камење на четнике. Тако је борио се до краја, успјели су да га рањеног ухвате.

Зlostavљали су га и мучили у будванском затвору, али никога од другова није одао. Кад су га четници спроводили до командантуре, ударајући га кундацима, Вељко је, иако исцрпљен пријетио:

— Удруте, изроди, у вашим сам рукама, али када добију моји дани, све ћете пласти!

Побјегао је из блока и наставио да се бори у Бригади. Болест га је пред крај рата, 1945. савладала у Ђаковици.

Приморске новине

Лист ОСРП општине Будва уређује: Редакциони колегијум, Главни и одговорни уредник Милојан Пајковић. Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-846 — Број жирос-рачуна 20710-878-287 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиће — Преплатна годишња 100,00, за иностранство 280,00 динара. — Рукописи се не враћају.

10. СЕПТЕМВАР 1981

НА ЈАЗУ — ЈЕДНОЈ ОД НАЈЉЕПШИХ ПЛАЖА НА ЈАДРАНУ

Брига о госту на посљедњем мјесту

У ТОКУ АВГУСТА на Јазу, нашем највећем аутокампу, било је и 2.700 гостију дневно. Стицао се утисак да је то читав један град под шаторима. Безброж платнених кућица најразличитијих боја и величина покривало је сваки комадик до ста широке плаže која је сада изгледала прилично уска и тијесна.

Када смо стигли у камп, у седам сати изјутра, тек покоји гост се могао видети код оближње чесме. Испод тенде једног ресторана тек су намјештени столовици за први дневни оброк. На плажи, дугој скоро два километра, није било купача. Сазнали смо да њен јужни дио, такозвану „Голубарницу“, користе натуристи, који су нашли изванредно мјесто за камповаше.

Камп, иначе, није испарцелисан, већ се свако смјешта где му највише одговара. Важно је, изгледа да овдје гости стигну и да их буде што више да би се за кратко вријеме, колико траје гужва, обезбиједио приход од кога се може живјети преко цијеле године.

Како је сунце све више освајало, у кампу је бивало све живље. На чесмама су се створили редови гостију, који су чекали да напуне водом пластичне канте, да се умју или обрију. Из оближњих тоалета допирао је непријатан задах. Питамо се: када је ситуација таква у раним јутарњим часовима, како је око подне, на температуре од близу 40 степени Целзијусових? Очигледно је да у овом кампу, где борави толико гостију, о правој хигијени не може бити ни говора. И снабдијевање, преко само једне продавнице, испод сваког је нивоа. О једном и другом — хигијени и снабдијевању — као да се не води много рачуна. Тај утисак убрзо су потврдили гости.

МАЛО ЈЕ ШТА УРАЂЕНО

Испред ресторана затекли смо породицу Мирослава Релића, која долази на Јаз девети пут. Своју приколицу смјестили су скоро на обали. Што се тиче услова боравка не примјеђују никакво побољшање! Додуше — ове године отворена је самоуслуга, али она не може да подмири све потребе оваквог камперског града. Чини се да је сада још већа гужва, јер су сви гости оријентисани да у њој тргују. Ранијих година одлазило се у Будву, а сада сви хоће да се снабдијевају овде, тако да се стварају велики редови. За килограм хљеба чека се и по неколико часова! Што се тиче хигијене, она је нешто боља, јер је повећан број тоалета, али је све то недовољно. Још нешто чуди вјерне посјетиоце Јаза: Зашто се окolini простор не пошумљава? — Тополе које су засађене прије неколико година већ стварају хладовину, али то је за оволови камп недовољно. Затим и цијene су порасле у односу на прошлу годину — као у камповима где је услуга много боља и комплетнија. — Није нам жао да платимо, када заузврат нешто добијемо. Овде плаћамо, а добијамо само сунце и воду.

Вернер Мрачек дошао је са женом и двоје дјече из њемачког града Билефелда. Управо су се припремали да напусте камп:

— Тешко је овде одржати хигијену: мало је тушија, а и тоалети су прљави. Потошмо смо с дјецом, одлучили смо да потражимо нешто боље, јер су овде услови за камповаше веома лоши. Људи су добри, а

ли се мало залажу. У продавници су велики редови, па човјек изгуби цијело прије подне да би купио најпотребније намирнице. Врло мало се улаже у овај камп који је, иначе, на врло лјепом мјесту, има прекрасну плажу и беспрекорно чисто море.

ПОТРЕВНО јЕ ВИШЕ КОНТРОЛЕ У КАМПУ

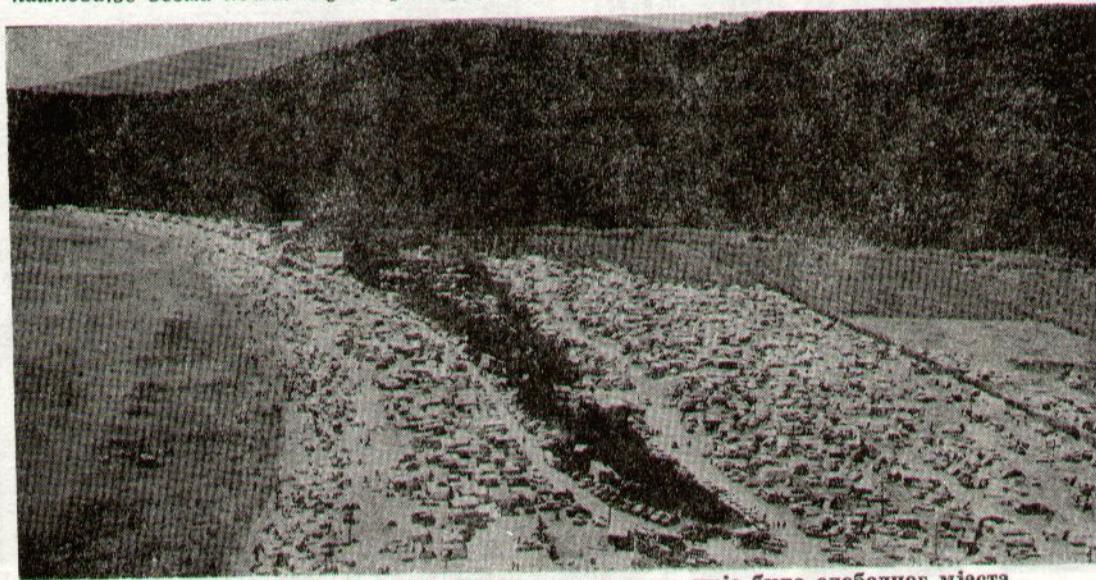
Породицу Синановић затекли смо на окупу, уз јутарњу кафу. Долазе из Оџака, а већ 13 година ради у Њемачкој. Први пут су на Јазу, а у Будви су љетовали приватно прошлије године. — С магистралног пута угледали смо ову плажу и много нам се допала, па смо одлучили да кампујемо на њој. Међутим, услови за камповаше нису на жељеном нивоу. Чистоћа ни издалека не задовољава. У самоуслуги хљеб долази тек око једнаест сата. У њој нема многих артикала — веома брзо се расprodaju због велике поптражње. На многима није истакнута цијена. Има много поквареног воћа, а и поврће је лошег квалитета. Суботом и неједлом на ову плажу стигну многи купачи са стране, тако да је тада скоро неиздржљиво. Кола паркирају где ко стигне, тако да је и пут за Будву често закрчен, па човјек не може нигде да макне. Ако једна породица пређе с колима и приколицом преко 2.000 километара да би провела одмор на мору, а у кампу нађе овако несретну ситуацију, онда је, вјерујте, то лоша реклами за туризам. Имамо утисак да се мање у овај камп, а ипак се убере добрји приход, јер су цијене доста високе.

МНОГО СЕ ОБЕЋАВА И НА ТОМЕ ОСТАЈЕ

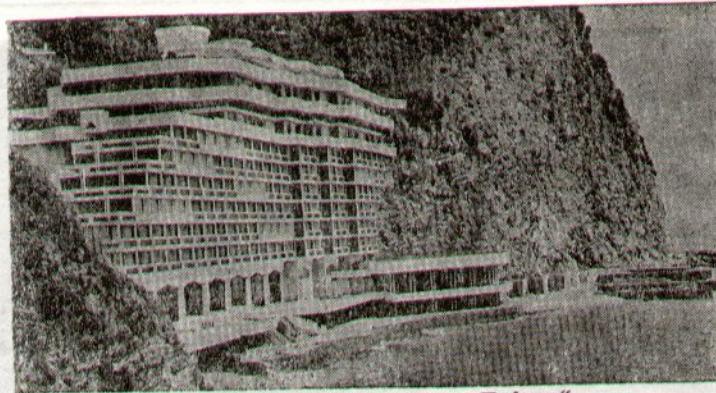
Готово од свих сајоворника чуле су се сличне изјаве. Многи памте многа обећања, али године пролазе, а углавном се од обећања не иде даље. Нема довољно санитарних чворова, а дозвољено је камповаше настред плаže, због чега је чистоћу још теже одржавати. Новоотворена самоуслуга премала је да задовољи потребе кампа. Питали смо продавачицу Живку Грујић зашто је пола рафова празно: у продавници није било хљеба, воћа и поврћа, а умјесто неопходних нуде се артикли који у ово доба године ником нису потребни! — Роба просто плани за час — правда се она. — Ево, рецимо, јуче су све ове полице биле пуне разних сокова и намирница, а сада су полуપразне. Око 70 гајби хљеба, колико добија ова продавница, не може да задовољи све гости. Још нешто: у продавници раде свега три продавачице, а услуга се наплаћује на дводје касе.

Стиче се утисак да је на Јазу било најважније подији рампу и примити гости, а о условима њиховог боравка не води се много рачуна. Истог мишљења били су и чланови Санитарне и Комуналне инспекције, као и представник Туристичког савеза. Није нам јасно зашто инспектори долазе да би само констатовали како „ствари не иду како треба“, а мало што чине да се ставе поправи. Сви се ограђују да проблеми на Јазу, не спадају у њихову надлежност. У потрази за одговорима како пријешити те проблеме љето полако измиче — ево већ смо загазили у септембар. Да се нешто ове године поправи прилично је касно. Пишемо ове редове да бисмо се за напредну сезону боље припремили.

Нада МИТРОВИЋ

На плажи Јаз у јулу и првој половини августа није било слободног мјеста

Хотел „Ас“ — „Скадар на Војани“

Комуналне и трговина — болна тачка у Петровцу

Петровац је и овогодишњу туристичку сезону дочекао — несретно. Опет су гости били ти који су конкретно и отворено указали на проблеме и, истовремено, дали до знања да ће добро размислити да ли ће поново одмор користити у љетовалишту зелених маслиница и пјешчаних плаха, које су, иначе, за њих једни од главних разлога да се опредијеле за Петровац као љетовалиште.

Петровац је и овогодишњу туристичку сезону дочекао — несретно. Опет су гости били ти који су конкретно и отворено указали на проблеме и, истовремено, дали до знања да ће добро размислити да ли ће поново одмор користити у љетовалишту зелених маслиница и пјешчаних плаха, које су, иначе, за њих једни од главних разлога да се опредијеле за Петровац као љетовалиште.

Један од одговора који смо чули јесте да у Петровцу нема простора погодног за самопослугу. Но, стварност је другачија. „Центропром“ у овом љетовалишту већ неколико година има у власништву приземље једне стамбене зграде, управо купљено за отварање самопослуге. Тај простор је још неуређен, а сада ће се користи за превијену намјену. Чује се да „Центропром“ није заинтересован за организовање веће самопослуге, довољна му је она мала коју има. Умјесно је поставити питање: да ли постоји нека друга трговинска организација која би тај простор радо прихватила или ће се и даље као разлог истицати — неимање просторија?

Петровачки угоститељи не крију да ће ову пословну годину завршити с губитком. Кају да за то постоји више разлога: један је неблаговремено завршење хотела „Ас“, затим неријешени комунални и други проблеми у мјесту.

Идућу сезону, наглашавају, дочекаће, бар што се њих тиче, даљак спремније, и на њу већ сада мисле. Поред хотела у Пе-разији долу, који ће се, то се истиче као сигурно, до почетка идуће сезоне завршити, гости Петровца не тада овде затећи још један нови хотел — „Петровац“. Његова градња почиње приликом дана септембра, а градње га грађевинари „Лионира“ из Цеља, чија удружења привреда у овај хотел са 375 лежаја уплаши 210 милиона динара. Сразмјерно уложеним средствима учествовање у расподјељеним оствареним девизним ефектама и експлатацији хотела „Петровац“ не имају базен и остale садржаје предвиђене за хотел градско-туристичког карактера. Договорено је да се заврши најкасније до краја маја идуће године, а петровачки угоститељи су, бар што се рока тиче, у томе оптимисти.

Угоститељи имају и друге планове. Сматрају да уз хотел „Ас“, као обавезно, треба изградити анекс са 150 лежаја, без ресторана и других садржаја, а циљ је да се постигне што већа економичност у пословању хотела који је поприлично коштар.

У току је израда идејног решења за изградњу угоститељских садржаја на простору порушене „Оливе“. Опредељење је да се на том простору више граде ресторани, трговине и друго што треба да допуни и прошири туристичку понуду. Инвестиција би, кажу, била подношљива и брзо би се враћала. Кад се приступи њеном реализацији пришло би се реконструкцији два објекта хотела „Ривијера“ и изградњи неколико рента-вила. Тиме би се заокружила градња, а самим тим и туристичка понуда на ужем простору Петровца. Тада би се приступило реализацији програма изградње са временом туристичког насеља у Лучицама, за кога је идејно решење већ припремљено.

Д. Н.

Примједбе које су посјетици Петровца и ове године дали у вези организације туристичког живота готово искључиво односно са комуналне и трговачку мрежу. Плаха је, кажу, целиог јетра била нечиста, а на њој им се мало шта друго науди. Мало је тушија и кабина, недостаја сунцобрани и лежајке, а уопште нема сандолина, чамаца и других реквизита.

У Сектору продаје „Паласа“ на увид нам је пружена писмена примједба групе страних гостију, коју у целиности цитирајмо:

„Како је могуће да се тако

немјарно односиште према плахи која је за нас један од главних

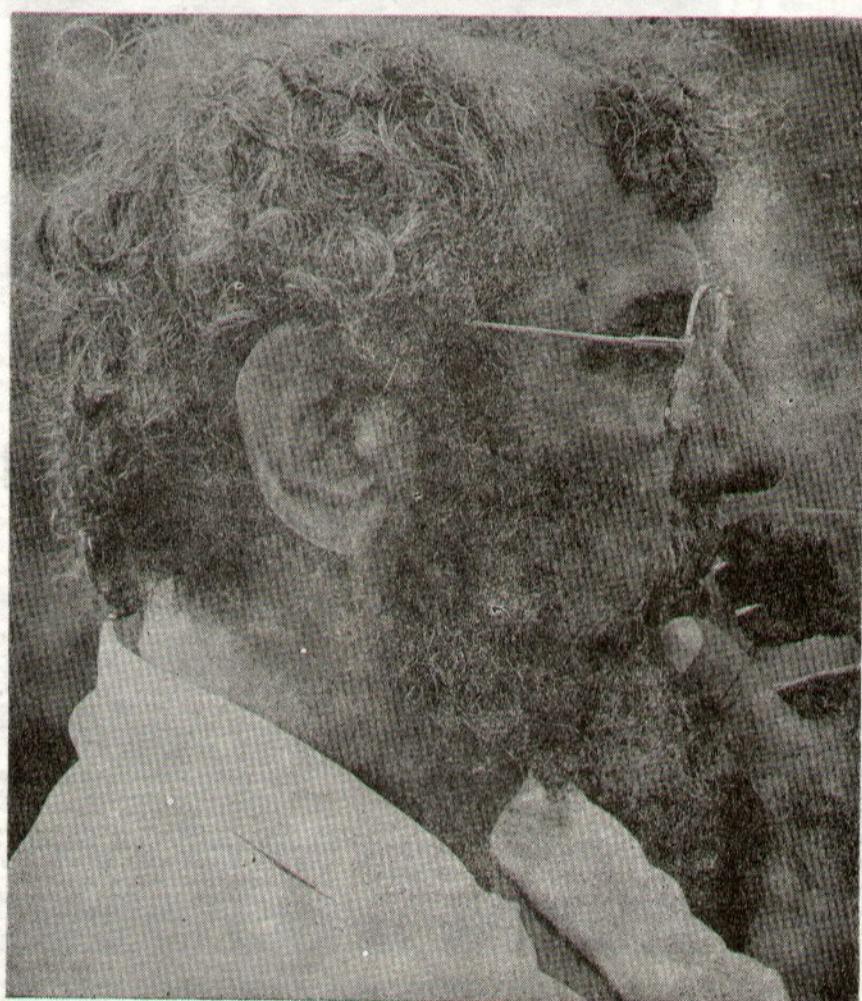
разлога да одмор проводимо у вашем мјесту. Од гомила опушта

ка нијесмо могли пешкир на пла

жи да простирамо а да се не упра

ља.“ Гости и мјештани подједнако

су љути на неорганизованост

Милорад-Мило Ђукановић

Рођен је на Цетињу 1927. године, где је завршио гимназију, а Академију за позориште, радио, филм и телевизију у Београду, у класи професора Ђоана Ступице, Вјекослава Афирића и Славка Вор капића. Дипломирао је с позоришном представом „Истина је мртва“ Емануела Раблеса.

Први филм, „Не дирај у срећу“, режирао је 1961. године. Слиједе „Мушкарци“ (1963), „Инспектор“ (1965), „Палма међу палмама“ (1967) и „Кво вадис, Живораде“ (1968).

Режирао је телевизијске серије „Цио живот за годину дана“ и „Кампаније“, о историји Београда, „Ангажман у уметности“ — о сликарству Крсте Хегедушића. Телевизијска драма Васка Ивановића „МВ“ у режији Мила Ђукановића, била је запажена на ТВ фестивалу у Порторожу, а главни глумац Петар Божовић добио је прву награду.

Ђукановић је ванредни професор на Факултету драмских уметности у Београду.

Бата Живојиновић: Као да сам у рату

Живојиновић у улози Стевана, новог оца Милутина

— Радити у овој вријеме овако озбиљну, одговорну и умјетнички тешку тему захтијева од свих нас максималну концентрираност и напор. Овај филм није само посвећен устанку црногорског народа, него је опшte jugoslovenskog значаја...

Тринаестојулски устанак је једна од наших бисер тема којих није никад доста на филму. Уостalom, такве теме су све што имамо.

Надам се да ће досадашња искуства на снимању сличних пројекта прерasti у овом пројекту у први квалитет.

Било би неправедно не поменути и велику групу писаца и бораца који су учествовали у стварању о-

вог текста, вриједне и амбициозне редитеље и стваралачки напор цијеле екипе, па због тога вјерujem у овај пројекат.

Радећи у овој екипи, осјећам се као да сам у рату. Свјестан сам да ће у раду на овом филму бити и кукавица и храбрих. Али, устанак су почели и револуцију завршили — храбри.

СА СНИМАЊА ФИЛМА И ТЕЛ

Главни јунаци филма Стеван и Бранко у тумачењу Петра Божовића и Предрага—Микија Манојловића

ЦРНА ГОРА СЕ НА ОРУЖЈУ

КРАЈ ЈЕ РАТА и почетак збивања које слиједимо у филму и серији о тринаестојулском устанку. Са те широке основе пратимо судбину двојице јунака: Стевана, студента, комунисте, који је и главни јунак филма. Послије бомбардовања Београда, по директиви Партије, вратио се у свој крај. Ту срета другове, комунисте. Најближи Стевану је Бранко, који се као добровољац вратио са скадарског фронта. Преко ове двојице јунака преламају се дилеме и искушења кроз које је Партија пролазила на путу револуционарне борбе.

Стеваново село (боље рећи типично црногорско мјесто — ни село ни варош), смјештено је на раскрсници путева и својим засеоцима гравитира према граду, другом важном мјесту у коме се одиграва радња филма.

Стеван живи са оцем Милутином, присталицом краља Николе и касније чланом Привременог административног комитета, мајком, братом и дједом Вуком Прелевим. Тако су се првих дана окупације, у кући Вука Прелева, нашле на окупу три генерације. Свака од њих свијет и догађаје гледа из своје перспективе: Вуко Прелев, спона с традиционалним слободарским духом, оличење је вјечног духа народа. Затрован сепаратистичким идејама и повријеђен у свом националном појосу, Милутин види прилику да се, под окриљем Италијана, поново успостави Црна Гора као посебна држава. И ту је почетак сукоба између њега и Стевана. Вуко Прелев осјећа да су Стеван и његови другови у праву, па је на њиховој страни.

Стеван и Бранко раде на окупљању народа и припремију терилских одреда. Али, док је Стеван досљедан, истрајан и умије да пронађе излаз из кризних ситуација, Бранко је нестручљив — његови поступци су понекад жестоки и непромишљени.

КАЗАЛИ СУ О ФИЛМУ

Никола Поповић: Нешто сасвим ново

— Ово је једна од већих филмских екипа, можда и највећа, али, истовремено, у погледу организације, представља нешто сасвим ново у нашој филмској продукцији. Иако снимамо паралелно с двије екипе, истовремено користимо исте глумце, објекте, костиме, реквизите, војну опрему, добар дио техничке и других елемената, који би у другим условима знатно више стајали. Истина је да наши људи на такав начин рада нијесу навикли, а посебно да раде упоредо с два редитеља и два камермана. На самом почетку налазили смо се пред великим искушењима, док коначно нијесмо успјели да синхронизујемо и плански усмјеримо читаву продукцију.

— До сада сам обично играо људе својих година, па ми је такве ликове било лакше дочарати, а овдје имам да се носим и са годинама Вука Прелева, да проникнем

у његову умност, а то је тежак, али, у исто вријеме, и изазован задатак. Овај лик треба приближити савременом гледаоцу, а да он није дрогајући тренутак не зазвучи патетично.

Петар Божовић: видјећемо

— Играј Стевана, студента који се послије априлског рата враћа, по директиви Партије, у свој родни крај да организује устанак и припреми народ за борбу. Чврстих принципа, спреман је да за циљ и побједу жртвује и своје најдраже, да се с њима сукоби и разиђе.

Дигли смо овај филмски тринаестојулски устанак, а хоћемо ли побиједити — видјећемо.

Први дани три

ЕВИЗИЈСКЕ СЕРИЈЕ „13 ЈУЛ“

Италијански војници изводе супругу (дудилица) Ђагаранџ и клерку (елена) Поповићу (мајору) Рајевића у току репресалија

ДИГЛА

други имају исти циљ: остварење једне акције Бранко је, у складу зоплетом процјеном ситуације, изајском састанку довела је до тога. Долази до сукоба између њега и искључују из комитета и војне

, одржава се сабор. Под окриљем сена је независна Црна Гора. Те школу и италијанску касарну. И та се устаницима приклучује ма-

есијече пут италијанској колонији и Рајевић, а Бранко с другима прилазе селу. Под жестотитите одступницу. Но, дно народа ће се нападају село. Под жестотитите одступницу. Но, дно народа ће се нападају село. Милутин покушава да их и почину са стријељањем и пада да се предају коловође, Бранко им спасе таоце, и предаје се Италијанцима.

дом из битке. Налази мртвог оца, Одлучује да се нападне град. Погодије разоружан. У ослобођеном граду представника која про- власт. Не дugo потом наилазе контраофанзива. Народ се покреће дигла се на оружје.

„Лична карта“ филма

ПРОДУЦЕНТИ: „Зета филм“ — Будва и РТВ Титоград.

СЦЕНАРИО: Ратко Ђуровић, Пуниша Перовић, Вукашин Мићуновић, Радомир Шарановић и Мило Ђукановић.

АДАПТАЦИЈА: Мирко Ковач и Борислав Пекић.

РЕЖИЈА: Радомир — Бајо Шарановић и Мило Ђукановић.

ДИРЕКТОРИ ФОТОГРАФИЈЕ: Предраг Поповић и Александар Петковић.

СЦЕНОГРАФИЈА: Вељко Деспотовић.

КОМПОЗИТОР: Боро Таминић.

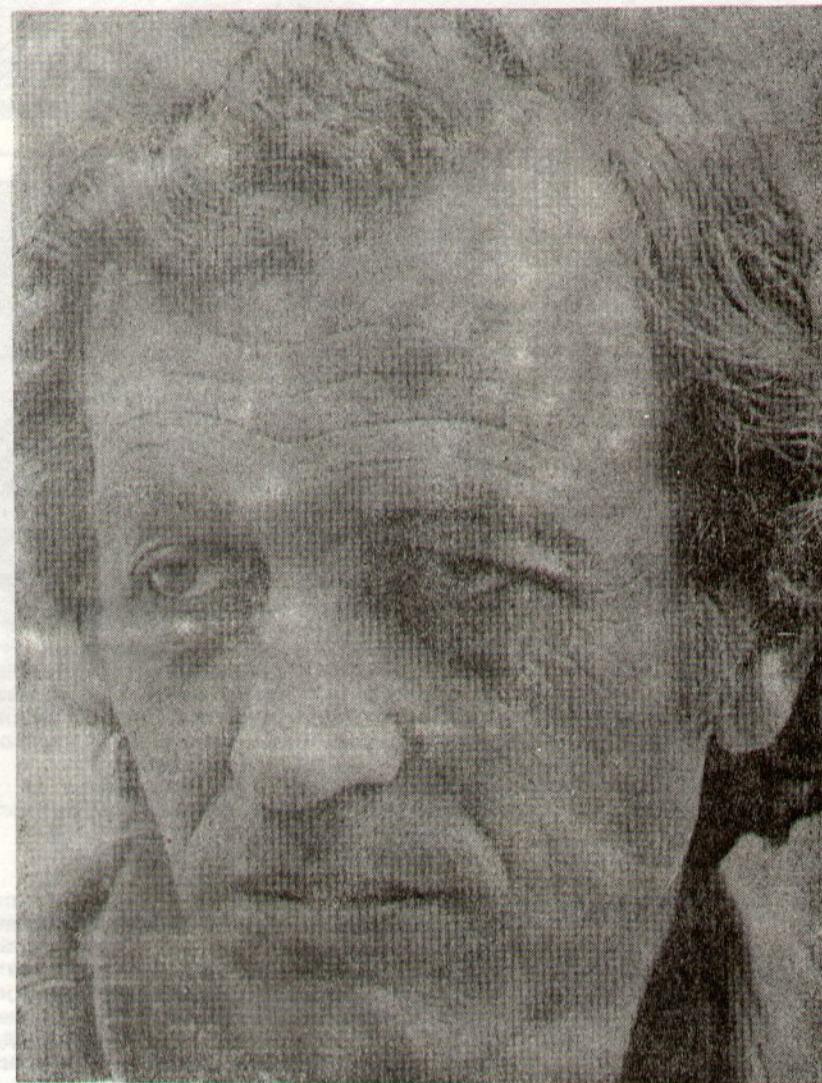
КОСТИМОГРАФ: Виљана Драговић.

МОНТАЖА: Олга Скригин.

ТОН: Марјан Меглич.

ДИРЕКТОР ФИЛМА: Никола Поповић.

ГЛАВНЕ УЛОГЕ: Петар Божовић, Предраг — Мики Манојловић, Петар Ванићевић, Павле Вујишић, Велимир — Бата Живојиновић, Раде Шербецija, Јељана Драгутиновић, Вељко Мандић, Душица Јејарац, Боро Беговић, Александар Берчек, Слободан Алигрудић, Воја Брајовић, Јељана Контић, Соња Јауковић, Радко Полич, Предраг Јаковић, Драгомир — Гидра Бојанић, Мило Мирашовић, Чедо Вукановић, Јосиф Татић, Михаило Јанкетић и Боро Стјепановић.

Радомир-Бајо Шарановић

Рођен 1937. у Даниловграду, гимназију је завршио у Никшићу, а Академију за позориште, радио, филм и телевизију у Београду, у класи професора Хуга Клајна.

Режирао је велики број документарних и краткометражних и- граних филмова, који су добили значајна признања на фестивалима код нас и у свијету. Режирао је ТВ драме и позоришне представе у Титограду, Београду и Крагујевцу.

За режију играног филма „Свадба“ добио је 13-јулску награду Црне Горе и награду за режију на Фестивалу у Карловим Варима, а главни јунак филма, Драгомир — Гидра Бојанић, добио је „Златну арену“ за улогу Тадије Чемеркића.

Шарановић је ванредни професор на Факултету драмских умјетности у Београду, где води класу филмске режије.

Међу заробљеним италијанским војницима, у средини, мајор Рајевић (Петар Ванићевић)

Бранко (Предраг — Мики Манојловић) и Колонело (Радко Полич)

АКТУЕЛНО

Одговорнији однос према незапосленим лицима

Несклад између потреба организација удруженог рада и квалификационе структуре радника, који се налазе на евидентији незапослених код Самоуправне интересне заједнице, за запошљавање, негативно се одражава на укупну запосленост лица на нашем подручју. Можемо констатовати да је затајила сарадња организација удруженог рада, Школе за усмјерено образовање и Самоуправне интересне заједнице за запошљавање који су позвани да прилагођавају квалификациону структуру радника потребама наше привреде.

Такав однос треба да се битно мијења. План кадрова није могуће сачинити уколико удруженни рад у наредних неколико година не буде имао јасна определења који су им профили неопходни, уколико школа за усмјерено образовање, и поред чињенице да у нашој општини има суфицитарних занимања, и даље постепену њихово школовање. Какве су посљедице оваквог понашања? Прво, удруженни рад и даље остаје без потребног кадра, а друго, долази до масовне незапослености радника, самим тим и до нездадовољства школованих кадрова који не могу наћи запослење у својој струци.

Потребно је појачати одговорност организација удруженог рада у погледу досљеднијег поштовања законских прогласа и друштвеног договора о запошљавању.

Било је појава да организације удруженог рада распишу оглас, односно конкурс, а да текст огласа у законом предвиђеном року не доставе Самоуправној интересној заједници, која је обавезана да обавијести све кандидате који испуњавају услове огласа односно конкурса. Такво, крајње недопустиво, понашање рађа нездадовољство код незапослених радника, посебно када сазнају која су све лица примљена по огласу, односно конкурсу.

Самоуправна интересна заједница за запошљавање ће у свим таквим случајевима подносити пријаве против свих прекршилаца прогласа.

ЗАПОШЉАВАЊЕ ПРИПРАВНИКА

Посебан проблем представља запошљавање лица која послије завршетка школе не могу доћи до радног мјеста а немају могућности да се припремају за самостално обављање послова и задатака, за које су се оспособили.

До краја јесени 1982. године у нашој општини треба да нађе запослење 90—100 младих стручњака, под условом да се досљедно примијени Закон о запошљавању приправника од стране свих организација удруженог рада. Ово због тога што организације удруженог рада нису обавезне да примају приправнике једино у стручни радни однос, већ их могу ангажовати на одређено време, како би се тај млади човјек, радећи у својој струци, успјешно оспособио за самосталан рад.

У циљу реализација овакве иницијативе, Самоуправна интересна заједница за запошљавање је сачинила програм обилазака свих основних организација удруженог рада, како би, имајући у виду превентивну улогу, благозремено утицала на све субјекте који су обавезни да у наредном периоду приме одређени број младих кадрова и тиме омогућили њихово што успјешније припремање за самостално обављање послова и задатака.

Против организација удруженог рада које не буду поштовале законске прописе у погледу запошљавања приправника Самоуправна интересна заједница ће, сходно својим овлашћењима и надлежностима, покретати прекрајне пријаве.

Благота КАЖИЋ

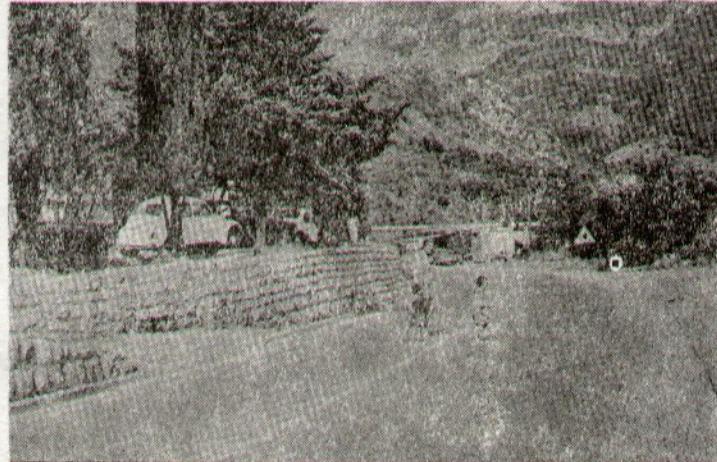
ПОСЛИЈЕ САОБРАЋАЈНЕ НЕСРЕЋЕ КОД ОДМАРАЛИШТА „ТИТЕКСА“

... А жртве опомињу

Недавна саобраћајна несрећа код одмаралишта „Титекс“ у којој је живот изгубила Снежана Вучковић (21), тужније је повод за питање: зашто се мало пажње посвећује безбедности саобраћаја? Наиме, већ годинама радни људи, грађани и органи Мјесне заједнице Бечићи упозоравају да треба изградити пјешачку стазу, прелазе, надвожњаке и подвожњаке на најопаснијим мјестима дуж магистрале, али Самоуправна интересна заједница за изградњу и комуналну дјелатност на све се то оглушује и даје само — обећања! Магистрала кроз Бечиће, која је истовремено саобраћајница, главна улица и „корзо“, и даље остаје „смртна опасност“ за пјешаке, посебно у лјетним мјесецима.

Пјешачка стаза изграђена је једино од Завале до улаза у хотелски комплекс и ту су пјешаци безбедни. Међутим, права је игра са животом иницијативом од улаза у хотеле до краја Бечића (а то је једини пут!), посебно поред Међународног омладинског центра, где је у лјетним мјесецима „корзо“ стотина младих.

Републичка самоуправна интересна заједница за путеве, на основу споразума од 1979. и 1980. године, уплати-

Саобраћајница и — улица

ла је 250 милиона стarih динара СИЗ за изградњу и комуналну дјелатност у Будви као своје учешће за изградњу пјешачких стаза поред Јадранског пута кроз Бечиће и Буварицу. СИЗ за изградњу и комуналну дјелатност требало је да та средстава утроши памјенски, али до данас то није учињено, па Републичка СИЗ за путеве, дописим који је упућен и свим заинтересованим субјектима у нашој општини, тражи изјаву о утрошку или повраћај тих средстава.

Овог пута нећемо улазити у то да ли су и гдје сред-

ства утрошена и ко је и колико одговорал, али више је него изјављено да је та средства требало памјенски утрошити. Јер, мора се ефикасније радити када је у питању безбедност у саобраћају. На подручју Еечића ове и протеклих година било је више саобраћајних удеса, повијеђених и жртава. То је довољан показатељ да ово није само „прва тачка“ него „први километар“, а жртве нас опомињу да је крајње пријеме да се овде нешто озбиљније предузме за безбедност саобраћаја.

В. М. С.

НОВОСТИ ИЗ ЛИКОВНОГ ЖИВОТА

Модерна галерија отворена изложбом Љубинке Јовановић

Изложбом слика Љубинке Јовановић—Михајловић, 21. августа 1981. године свечано је отворена Модерна галерија у Будви. Велики број заинтересованих љубитеља ликовне уметности, приликом самог отварања, а и сталне њихове посјете, доказују колико је од катастрофалног земљотреса на овома овима галерија недостајала животу метрополе црногорског туризма.

Љубинка Јовановић—Михајловић дипломирала је на Академији ликовних уметности у Београду у класи професора Ивана Табаковића. Од 1952. године живи и ради у Паризу, а сваке године изјесно врјеме борави у свом атељеу у Близикућама. Излагаја је у Југославији, Паризу, Лондону, Штутгарту, Амстердаму, Тулуси, затим у Шведској, Алжиру и Америци. Послије путовања по Сједињеним Америчким Државама чисти и јача стилски своје сликарство, чији је израз апстрактни импресионизам. Генетика и коријени тог сликарства иду од Ван Гога и Гогена преко фовиста до њемачких експресиониста, дадаиста, футуриста и надреалиста, да би дошли до апстрактног експресионизма Марина, Вебера, Тобеја и Дове, чије су концепције блиске нашеј сликарки.

Апстрактни експресионизам је сликарство геста, то јест акције кичице или сликарство обојеног поља с тежњом за формулисањем апстрактног знака или симбола.

Сликарство Љубинке Јовановић космополитског је карактера. Својом смјелошћу у

исликању и својеврсном приступу оно не слиједи никакве узоре.

Однос свијетлог и тамног, контрастни облици, које углавном рјешава линеарношћу и геометријом, стварају снажан ликовно-визуелни доживљај. Стална тежња за непознатим и недокументијум дјелује мистично у сликама Јовановићеве, па та под сјека на свог професора Ивана Табаковића. Потенцирана полихромност узбуђује, а знатне златне и сребрне површине, као и реминисценција на популарне пријешавање композиције, дугују посталијији и сјећању на близавање византиског сликарства рођеног блажанског поднебља. Узбудљив и драг сусрет са сликарством Љубинке Јовановић—Михајловић остава дуго у сјећању и срцима будванске публике.

М. Јовановић

ИЗЛОЖБА ВЕЛИМИРА ТРЊСКОГ

У галерији „Свети Стеван“ у граду—хотелу, отворена је крајем прошлог мјесеци изложба слика Велимира Трњског академског сликара и нашег суграђанина, који се на овој, двадесетој самосталној по реду, представио са 25 радова.

Изложбу је отворио и остваралаштву овог даровитог умјетника говорио сликар Ђељош Ђокија.

Таписерије Милке Кухар

Веома пријатно изненађење приредила нам је Милка Кухар, економиста из Херцег-Новог, својом изложбом таписерија у Галерији Светог Стефана. Она ради таписерије већ пет година. Одабирањем природних боја долази се до чистих нијанси, па само са додатком жуте и цр-

вене боје умјетница ради своје варијације у таписерији. Интересује је сваки добар мотив — од пејзажа Светог Стефана, актова, мртвих пријатеља, корала, па до апстракције. Веома слободним рјешењем композиције Милка поново тражи свој пут.

М. Ј.

УЗ ЈЕДНУ ИЗЛОЖБУ У „МАЕСТРАЛУ“

Човјек и дрво

Овог лjeta су гости „Маестрала“ били импресионирани необичним скулптурама. Није их радио академски вајар, нити су биле од метала, гипса или камена... Све су биле у дрвету, а вајали су их — природа и човјек.

Необичну изложбу приредио је магистар биологије из Титограда Коста Жуњић, који годинама обилази кањоне црногорских ријека, гудуре и кланице, тражећи необичне облике које само природа може да изваја. Те чапурове жиле, које су чврсто стезале камен и завлачиле се у његову масу, он обрађује — оплеменује оно што је природа створила и буди облике пред којима човјек остаје очаран.

— Изложбу сам називао „Природа и ја“ зато што се годинама интензивно дружио. И својим послом и у сло-

бодно вријеме стално сам у природи гдје наилазим на све те чудне и необичне форме пред којима и сам остајем запаљен. Послије у атељеу помало све то коригујем, мак симално поштујући природу као вајара — каже жуњић.

Велика љубав према природи учинила је да Коста постане и један од највећих поборника заштите човјекове околине. Защиту животне средине специјализирао је у Загребу, Салфорду (Енглеска) и Салцбургу (Аустрија).

Жуњић је један од оснивача Удружења изворних ликовних умјетника Црне Горе и његов предсједник од оснивања, 1974. године. Добитник је прве и друге награде за скулптуру Савеза синдиката Црне Горе 1974. и 1978. године, а учествовао је и на више изложби у земљи и иностранству.

С. Г.

• МЛАДЕ • О МЛАДИМА • МЛАДИ УСЕРН

НАШИ ВЕЛИКАНИ

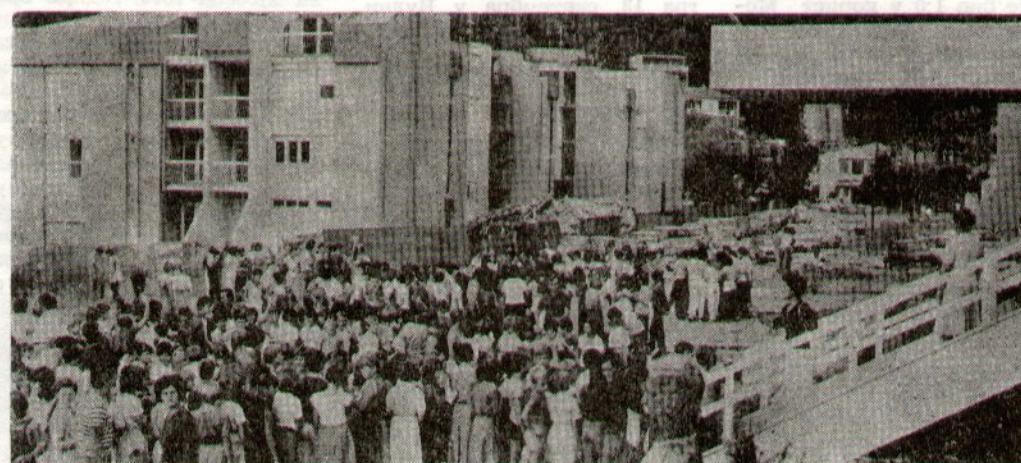
Руђер Бошковић

Математичар, астрофизикар и пјесник, Руђер Јосип Бошковић је један од најпознатијих научника XVIII вијека. Рођен је у Дубровнику 18. маја 1711. године, а живио је у Паризу, Лондону, Риму, Басану и Милану, где је сахрањен пошто је умро од компликација на плућима 13. фебруара 1788. године.

Пошто је у двадесетпирвој години живота завршио филозофију, а одмах затим и теологију, бавио се разматрањем основних питања математике (непрекидност, дефинисање праваца, бесконачност малих и великих величина). Дао је метод дизања инфинитума на било који степен, увео грађичко решавање троуглова, извео четири основне диференцијалне формуле сферне тригонометрије, предложио геометрију с три просторне и једном вертикалном димензијом. Његови радови из астрономије издати су у пет књига под насловом „Дјела која се односе на оптику и астрономију“. Сматрао је да је брзина светlosti константна, одредио висину тропосфере, дао геометријски метод одређивања путања комете. По њему је све релативно, па и простор и вријеме. Вјеровао је да је материја сачињена од истих елемената, само је различити закони чине различитом.

Руђер Бошковић је био професор универзитета, дипломата који је заступао интересе свог родног Дубровника, оснивач и директор Брерске астрономске опсерваторије, а за вријеме боравка у Француској, где је примио француско држављанство, био је директор Оптичког института француске морнарице.

Велики број радова и књига које је писао и објавио на латинском, италијанском и француском језику, донијели су му углед и чланство многих академија наука у свијету. Када је постао члан подонског ученог друштва посветио му је дјело у стиховима у пет књига „О помрачењима Сунца и Мјесеца“. Ускоро потом објавио је у „Дневнику једног путовања“, када се вратио из Польске и Цариграда.

Првог септембра почела је школска година: пред почетак првог часа у дворишту Основне школе „Стјепан Митров Љубиша“

ПОПУЛАРНА НАУКА

СИМЕТРИЈА СВИЈЕТА

КАДА СУ ПИТАГОРЕЦИ размишљали о облику Земље и небеских тијела, дошли су до сазнања да је облик лопте најсавременија геометријска форма. Иако је такво размишљање наивно, па можда и ненаучно, показало се да су Питагореци били близу стварности. Догодило се тако, или се могло десити и друкчије. Но, у науци има више таквих „тврдоглавих“ идеја које се у почетку тешко могу прихватити, али се коначно покаже њихова оправданост. Такав је случај и са симетријом свијета.

Свакој појави одговара једна симетрична, у огледалу, „преврнута“ појава. Таква идеја, која потиче још од Лајбница, навела је физичаре да не дају предност, рецимо, ни лијевом ни десном кретању, него да их посматрају рavnomjernо. А ишло се и даље: ако постоји честица одговарајућих особина, тада у природи има и честица са огледалско-симетричним карактеристикама. Ако се тако посматрају ствари, тада је разумљиво да када је откривен електрон, са негativним набојем, одмах се поставило питање постојања позитрона, честице са позитивним набојем. Поклоници идеје о симетрији свијета тврдили су да мора да постоји позитрон, иако се у прво вријеме то није могло доказати. Али, упорност је уrodila плодом: 1932. године он је откривен. Иsta прича поновила се када је пронађен протон — одмах се тражио одговарајући антипротон, који је коначно откријен.

Земаљске лабораторије по казују постојање честица и античестица. Ако је то тако, тада треба да тражимо доказе и о постојању материје и antimaterije, које су састављене од честица, односно античестица (убичајено је да се говори и о честици и античестици, материји и antimateriji, иако ови називи нису најсрећнији, јер је и antimaterija нека врста materije). Zagоворници потпуне симетрије тврде да материје има онолико колико и antimaterije, док други говоре о доминацији материје. Ко има право? Засад се не зна, јер још нема никаквих доказа о постојању antimaterije, али се она „тврдоглаво“ тражи, и то, направно, у висини.

Са Земљине површине није се могло утврдити постојање небеских тијела састављених од antimaterije. У космичким зрацима, који

се хватају на Земљи, није утврђено постојање антипротона. Теоријска истраживања су показала да звијезда и антизвијезда — дакле тијела састављена од antimaterije — имају исти изглед, структуру, конструкције, спектар и сјај, тако да се опажањем не могу разликовати. Једино би неутрино, та неутрална честица, и ње му симетрично анти neutrino, могли дати података да ли је нека звијезда саграђена из материје или antimaterije. Али, проблем је у томе да се „ухвате“ те честице. Постављају се одговарајући прибори дубоко у земљи, који би биљеки проток неутрона, али засад без резултата.

Добитник Нобелове награде Алвен, полазећи од идеје симетрије свијета, направио је једну космoloшку хипотезу. Претпоставља да је у почетку постојала амбијелазма — мјешавина материје и antimaterije. У једном дијелу висионе, у лопти полупречника неколико билиона свjetlosnih godina, налазили су се prototoni и antiprotoni pomiješani, а та је plazma bila namagnetisana. Густина је veoma mala: један prototon, odnosno antiproton u kubnom kilometru. У том првобитном staju, prototoni i antiprotoni су bili tako odvojeni da su živjeli u mirnoj koegzistenciji. Под утицајем gravitacije, у tim условима најзначајније силе, лопта se почinje skupljati, djeleći se kreju prema središtu. Када je gustina, poslije miliona godina, postala veća — rečimo: једна честица u kubnom metru — neki od prototona su se sudarili sa antiprotonima, што je довело do њihovog uništeneja, stvarajući pri tom gama i neutrono-zračenje kao i radiotonalas. Ако густина dovoljno poraste, ova, tзв. anihilacija, буде тако јака da savlada gravitaciju, a lopata tada починje da se širi.

Могло bi se pretpostaviti da je dio цјelokupne vasiione, где se mi nalazimo i dokle dopiru naši teleskopi, svijet materije, a van tog царства, далеко od нас, postoji svijet antimaterije.

Када ode topototna energija koju tiјelo primi, a na њemu se ne vide nikakve bitne promjene?

Једним djelom ova se energija prетvara u mehanički rad koji se manifestuje kao ширење tiјela. Важнији је онај drugi dio, koji ostaje kad se mehanički rad obdiže. Tiјela se cesto sastojte od molekula, odnosno posleđnih јединица које još nose kemijska svojstva tog tiјela — у целини. Наравно, ti molekuli ne miruju u tiјelu, iako se nama ne čini da je drugačije.

Ako tiјelu stalno oduzimamo topototnu energiju, padaћe mu temperatura, molekuli ne postati све „ленији“. Кад течnosti тај ће se процес nastaviti tako dugо док силе привлачења међу molekulima ne надвладају њихово гibaњe i tiјelo ће прећи u čvrsto stanje.

УКОТВЉЕН У ВОДИ ГРАД

Старој Будви

Море зелено, дубоко винуло се у небо
рибе поскакале на пјесак
птице зауставиле лет
у трену једном
почивају над тишином
самртном.

Тужна поворка
скамењених

људи свој град на рукама
преносе камен по камен.
Потонуле куће
укотвљен у води град.
Рука кроз прозор
милује чемпрес што се
њише.
На морском дну
уплакано дијете
тражи своје лице
(седефну школку)
пливајући
кроз прозор улази у кућу
склапа очи
од чуда престрављено.

Јасна ВУКОВИЋ

ХВАЛА ТИ, МАЛИ БОРЧЕ

Око њега прште бомбе
и тенкови земљу рију,
свуда се чују крици.
То оружја смрт сију.

Иако меси фијучу око њега
и рафаљ цвијеће коси,
он храбро јуриша
као да га олуја носи.

Тај храбри мали борац
што је усрд ливаде
цвјетне пао
смрћу је прве дане
прољећа дочекао.

У прољеће четрдесетпирве
нестадоше животи млади,
ал на гробове њихове
пионир црвени руже сади.

Хвала ти, мали борче,
хвала друговима твојим
што слободу донијеше
храбрим јуришима својим.

Татјана ИЛИЋ

МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ?

Молекули „једу“ topototnu energiju

Кад неко tiјelo загријемо na одређenu temperaturu jasno nam je da je примило извесну количину topototne energije. Кад и оно прими kinetичку energiju, видљиво је увећање брзине, а кад прими потенцијалну energiju, она се осети као повећање висине.

Куда оде topototna energija koju tiјelo primi, a na њemu se ne vide nikakve bitne promjene?

Једним djelom ova se energija prетvara u mehanički rad koji se manifestuje као ширење tiјela. Важнији је онај drugi dio, koji ostaje kad se mehanički rad obdiže.

Tiјela se cesto sastojte od molekula, odnosno posleđnih јединица које još nose kemijska svojstva tog tiјela — у целини. Наравно, ti molekuli ne miruju u tiјelu, iako se nama ne чini da je drugačije.

ДРУГА ФУДБАЛСКА ЛИГА

Добар старт „Могрена“

из Будве и околине, а резултат је био 1:0 у корист „Могрена“.

Утакмица с „Побједом“ одиграна је у Котору због тога што се још увијек ради на реновирању терена у Будви. У управи „Могрена“ сматрају да би тек у петом колу првенства могли заиграти пред својом публиком. Наиме, „Могрен“ је у четвртом колу гост бившем прволигашу „Напретку“ из Крушевца.

Последње веома добро обављених припрема на Палићу, Будвани су два пута гостовали и оба пута се у наш град вратили без пораза. Своје „ватрено крштење“ имали су у Титограду. Домаћин ОФК Титоград, који је већ више година друголигаш, био је апсолутни фаворит у овом мечу. Чак су његови фудбалери врло рано дошли у вођство од 1:0. Међутим, освежена екипа „Могрена“ није се предавала. Напротив, играва је отворено и надахнуто и повед примљеног гола. Резултат такве игре био је гол који је у другом полувремену постигао Горан Калезић, чиме је резултат поравњан — 1:1. Тако је завршена и утакмица, а Будвани су „укњижили“ први друголигашки бод.

Још неизвесније је било гостовање у Лебану. Екипа лесковачке „Дубочице“ упутила је телеграм „Могрену“ којим га обавјештава да се стадион у Лесковцу реновира и моли за пристапак да се меч одигра у Лебану. Написи су прихватили и отпутили. Играли су и тог пута добро и освојили други бод — меч са завршио нерешеним резултатом 0:0. Нарочито се на овој утакмици истакла одбрана, а посебно голман Марков, који је спасао своју мрежу од нападача „Дубочице“.

У трећем колу првенства источне групе друге савезне лиге „Могрен“ се састао у Котору с „Побједом“ из Прилепе. Утакмицу је посматрао велики број навијача „Могрена“ који су допутовали

ца, а у петом колу, које се игра 13. септембра у Будви, дочекује београдски „Рад“.

„НАПРЕДАК“ — „МОГРЕН“
3 : 1

У недељу, 6. септембра, „Могрен“ је био гост у Крушевцу. Дојучерашњи прволигаш „Напредак“ ријешио је ову утакмицу у своју корист — резултатом 3 : 1. С. Г.

ВАТЕРПОЛО

Будвани нијесу успјели

Завршено је првенство у ватерполу међупрвничке лиге, група — југ. Будвани нису успјели да освоје прво место и пласман у прву Б савезну лигу. Истина, били су надомак тријумфа, али у одлучујућим тренуцима понестало им је концентрација, даха и борбености.. Будванима је, наиме, био потребан бод у Бијелој да би освојили прво место. Међутим послије узбудљиве и изједначене

игре, изгубили су са резултатом 5:4 од „Бокеља“ који је постое нови члан прве Б савезне ватерполо лиге. Наши младићи, који су током цијelog првенства пружали сољидне партије и били један од главних кандидата за наслов првака, били су бољи у првој четвртини, друга је за вршена неријешеним резултатом, у трећој су домаћини заиграли боље и остварили два гола предности,

Шаховски турнир у Бечићима

У Тивту је одржана сједница Предсједништва Шаховског савеза Црне Горе. Највише је било ријечи о предстојећем зонском турниру међитеранских земаља који ће се током октобра одржати у хотелском комплексу у Бечићима. Одлучено је да

директор турнира буде Драго Поповић, члан Предсједништва Шаховског савеза Југославије, а дужност главног судије поверила је Серефасу Трандафилију из Грчке. Његов помоћник биће Милош Вукадиновић.

Г.

Кутак за разоноду

АНЕГДОТЕ

МОЖЕШ НАПРИЈЕД

У данима припремања Другог засиједања АВНОЈ-а, Моша Пијаде замијени стражара пред Врховним штабом да би се овај одморио послije напорног пута.

Била је ноћ. У једном тренутку пред Мошу изађе партизан из tame.

— Стој! — узвикну Моша.

— СтАО сам.

— Ко си ти?

— Курир из Србије.

— Кога тражиш?

— Ма, шта ме ти ваздан испитујеш? Пусти ме, тражим друга Мошу.

— Моша је на стражи. Не може те примити.

— Дајем ти часну партизанску рјеч да ћу те тужити другу Моши што се измотаваш на стражарском мјесту.

— Е, кад ћеш ме тужити Моши, онда можеш напријед — са осмјехом одговори Моша.

МОШИНА ФОРМАЦИЈА

Сарадници новоформиране агенције Танјуг и мали су за вријеме Дру-

гог засиједања АВНОЈ-а пуне руке после Даноноћа по су прикупљали извјештаје са фронта и са засиједања. Дописник агенције се стално налазио у дворани. Из масе извјештаја формиран је билтен који се затим славо у све крајеве и у све јединице Народнослободilačke vojske.

Дописник се у једном тренутку обратио делегату из Херцеговине за неке податке, и нагласио да му је то за Танјуг.

Чија је то јединица и каква је то формација?

— Упита делегат.

— Моше Пијаде.

— Е, кад је његова, не ма тајне — рече делегат.

— Ред је да и ја имам под командом некакву формацију — са осмијехом закључи Моша који се налазио у његовој близини.

НОВА МОДА

Нека феминистиња пре длаје да се сваком ожењеном мушкару на „прстењаку“ утетовира прстен.

— Тиме би се — каже она — спријечило скидање бурме и било би мање невјерства.

из прошлости нашеје КРАЈА

Поруке из Стјењевића (2)

У посланици упућеној јула мјесецу 1802. године Грбљанима читамо: „Неописано тиранство и самосиност вашијех деспотах, а невлаштије Башковића и Ђубановића, будући се сваки дан простирају на утрабљеније туђијех земаља и њиховога сиромашнога имућа, принуди мнозину и из ваше комунитетади просити у врховнога од провинције заповједника господина ћенерала Бради о-брани и правосуђе врху њиховога жалостнога бића. Не находећи икаквог милосрдија ни утјехе, принуђени бише с горкијем плачем и сумњама приходити к мени како духовному својему пастиру, молећи ме и склињући рапортима Христовим или да их препоручим реченому заповједнику е да би се смиловао на њихове правице погледати и достојно правосудије учинити, или или да их пуштим преко Црне Горе с жењом и дјецом у турску земљу бježati...“

И на крају: „Ja знам да вас деспоти ваши и каторска властела називају ребелима, будући су сами револуцији и даве и страше комесаром, а сами се от њега тре су и плаше, бојећи се својим дјела.“

Дана 13. VIII 1803. јављају Которанима да је разумисају како се протопоп Андреј Петровић није преставио „по определјењу од Бога судбини, но је злодјејском начину отрован“, па не може на тајко најгусније дјело помислити без тешког огорчења, „буђући то превасходи из самих пребезаконих разбојничких и кровожаждущих тиранов дјела“. Затим, са своје стране, „предајући истога вједану“

чному проклетству и анатеми“, такође и све њему сличне, призива све поштене и добре људе да „сви од правосудија божија просимо да ту праведну свештеничку крв освети“.

ДОКЛЕ ВИДИМО ХОЋЕЛИ СЕ ЋЕСАРОВЦИ УКЛONITI OD ЦРНЕ ГОРЕ...

„Ja не спомињем“ — читамо у посланици Бокељи ма упућеној 6. марта 1804. — „клетвопреступнога Вучетића неблагодарност и смутње што је чинио, будући то цијели народ од Приморја и Црне Горе види и знаде, нити хоће бити његове неизброе лажи и неправде, које се није устидио противу исте своје савјести измислити, за омразити мене и љубезно моје отечество при Височајшему Императорском Двору, којему смо с непоколебимом вјерносћу у дјеведе сет и три годишта при свакој потреби згоди нашијем животима и крвљу усрдно служили и којему и на данашњи дан служити желијех дјела.“

Дједајаестог јула 1805. у посланици Озренићима пише: „Бићете, мислим, разумјели које се зло догоди у прошлу недељу на пазар пред Котор и како ћесарски содати зачели фатати Црногорце и бити мушкетира, на велику правду божију, ни криви ни дужне, и стога се започео борб је нације и ћесаровци у који је било не мало погибије и крвопролића. И тако већ је на они пазар није пута ни једному Црногорцу нако да погине и велику несрећу и срамоту добије“. И у наставку: „А ето чујете да и жене фатају, камо ли неће бити и фатају јунаке, да се насите црногорске крви и напуне тамнице и сенжире Црногораца. Тога ради вас молим да се обратите у Црницу или на другу страну за вино и за ракију и да се уклоните од каторског пазара, докле видимо хоће ли се ћесаровци уклонити од Црне Горе и зла и хоће ли од боја учинити или неће...“

Дана 4. јануара 1808. пише у посланици Црногорцима о састанку у манастиру под Laštvom у Грбљу са генералом Клозелом, који је замијенио генерала Лористона, главног заповједника „бокељске провинције и државе дубровачке“: „Ja се могу похвалити да сам веома задовољан остао по њихову разговору, видије да они жеље што би обије стране међу једним и другим народом суједственога мира и љубави тврдо и непоколебимо пребивали, као што бивају и међу нашима је царима, а то је и моја највиша жеља и радост да тако буде...“

УМЈЕСТО ИСПРАВКЕ

У броју 197. „Приморских новина“ од 25. августа ове године, у списку оних који нијесу пријавили госте и због тога били кажњени, помиње се име Ђура Дулетића.

Молим да објавите да се не односи на мене.

Буро (Нико Ђурова) Дулетић

Петровац
играо
неријешено

Почело је и првенство у Црногорској фудбалској лиги. Представник из наше општине „Петровац“ прву утакмицу је играо пред својом публиком. Гост је био тим „Забјела“ из Титограда, нови члан лиге. Петровчани, иако су били фаворити у овом мечу, нису остварили по тпун успех. Играли су неријешено 1:1 и тако на свом терену освојили само бод. Но, с обзиром да се „Петровац“ појачао неколицином играча из „Могрена“ и да представља прилично искусан тим, у наредним колима треба очекивати боље резултате.

Г.